

رابطه صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی دانشجویان

سیده مریم نبوی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران
m_nabavi6262@yahoo.com

علی‌اکبر امین بیدختی

دکتری مدیریت آموزشی، استاد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران
aliaminbeidokhti@yahoo.com

سکینه جعفری

دکتری مدیریت آموزشی، استادیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران
Sjafari.105@gmail.com

خلاصه

هدف پژوهش، رابطه میزان صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی دانشجویان از دیدگاه دانشگاه سمنان بوده است. روش تحقیق از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانشجویان دانشگاه سمنان بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده‌اند. به همین منظور نمونه‌ای به حجم ۲۶۰ نفر انتخاب گردید. ابزار مورد استفاده این پژوهش، مقیاس‌های صلاحیت حرفه‌ای و دستاورد تحصیلی است که پس از محاسبه روایی و پایایی آن بین نمونه توزیع و جمع‌آوری شد. داده‌ها توسط نرم‌افزارهای SPSS و با روش‌های آماری تی تک نمونه‌ای، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل گردیدند. نتایج نشان داد که: (۱) صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری دارد. (۳) صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی پیش‌بینی کننده مستقیم و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد.

واژگان کلیدی: صلاحیت حرفه‌ای، دستاورد تحصیلی، اعضای هیأت علمی

مقدمه

آموزش عالی در هر کشوری یکی از مهم‌ترین نهادهای مورد توجه می‌باشد که نقش انکارناپذیری در روند توسعه‌ی جوامع بر عهده دارد و از دانشگاه به‌عنوان نهادی متفکر، آگاه و نوآور در جامعه، انتظار می‌رود که با انجام وظایف و رسالت‌های خود در سه زمینه آموزش، پژوهش و عرضه خدمات علمی و اجتماعی (بازرگان، فتح‌آبادی و عین‌اللهی، ۱۳۸۰) بتواند گام‌های مؤثرتری در تحقق آرمان‌های جامعه بردارد و همواره کشور را به سمت پیشرفت رهنمون سازد (حسینی و نصر، ۱۳۹۱). با توجه به اهمیت توسعه کیفی خدمات آموزشی و تأکید فراوان بر سنجش دستاوردها در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی، درک عوامل مؤثر بر بهبود دستاوردهای دانشجویان و رشد علمی آنان برای مدیران و متخصصان آموزشی مهم است. به همین دلیل، متخصصان آموزشی میزان زیادی از زمان و تلاش خود را صرف شناخت چگونگی افزایش تجارب دانشگاهی دانشجویان می‌نمایند. این تلاش‌ها در جهت بهبود برنامه کاری، بهبود آموزش و افزایش یادگیری و رشد فردی دانشجویان، به مؤسسات آموزش عالی کمک می‌کند. به همین دلیل، فعالیت‌های مرتبط با سنجش دستاوردها در بسیاری از مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان تقاضای بیرونی برای پاسخگویی در نظر گرفته شده است، دستاوردهای دانشجویان شامل میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی است (Konrad, 2002). در این راستا، یکی از مهم‌ترین عناصر نظام آموزش عالی و دانشگاه‌ها اعضای هیأت علمی می‌باشند که نقش تعیین‌کننده و انکارناپذیری در تحقق اهداف و رسالت‌های آموزش عالی از نظر کمی و کیفی دارند، لذا بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها در ابعاد مختلف و تأثیری که می‌توانند بر افزایش کیفیت یادگیری فراگیران و دستاوردهای آنان از تحصیل داشته باشند بسیار ضروری می‌باشد. البته پاسخگویی به رسالت‌های نوین در نظام دانشگاهی و درک مفهوم چندمعنایی دانشگاه همواره ضرورت توجه به موضوع مدیریت بالندگی اعضای هیأت علمی را از سوی سیاست‌گذاران و مدیران عالی آموزش عالی الزام نموده‌اند. از این رو عکس‌العمل دانشگاه‌ها به موضوع صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی به‌عنوان یکی از دارایی‌های اصلی دانشگاه، همواره به موضوع جالب و قابل توجهی در محافل دانشگاهی تبدیل شده است (یمینی دوزی و سرخابی، ۱۳۸۷). باور بر این است که میزان و کیفیت احراز صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی در هر یک از نقش‌هایی که بر عهده آنان است نقش مهمی در کیفیت برنامه‌های آموزش عالی و تسهیل یادگیری دانشجویان به‌ویژه در مقاطع تحصیلات تکمیلی دارد صلاحیت‌های حرفه‌ای مجموعه ویژگی‌های اساسی و مهم در افراد می‌باشد که منجر به عملکرد مؤثر و سطح بالایی در کار شود (Sugumar, 2009).

(جهانیان، ۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان بررسی و شناسایی صلاحیت‌های مورد نیاز مدیران آموزشی مهم‌ترین صلاحیت‌های مورد نیاز مدیران آموزشی را به ترتیب شامل صلاحیت‌های مدیریتی و رهبری، صلاحیت‌های فناوری، صلاحیت‌های فردی، صلاحیت‌های اقتصادی، صلاحیت‌های معنوی، خلاق و مذهبی، صلاحیت‌های هوشی، صلاحیت‌های پژوهشی، صلاحیت‌های محیطی، صلاحیت‌های جهانی و بین-المللی، صلاحیت‌های فرهنگی و صلاحیت‌های سیاسی دانست. (جهانیان، ۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان صلاحیت مدیریتی و رهبری مهم‌ترین صلاحیت‌ها را به این شرح بیان کرده است: (۱) مهارت‌های مدیریتی؛ (۲) شایستگی‌های مدیریت کارکنان؛ (۳) مهارت‌های برقراری ارتباط؛ (۴) تغییر و نوآوری؛ (۵) مهارت‌های علمی و فنی؛ (۶) دورنگری و هدف‌گرایی؛ (۷) حسن ارتباط و تعامل با ذینفعان بیرونی؛ (۸) مهارت‌های مذاکره. (Robert, 2009) صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را شامل نگرش جامع به دانشگاه و رسالت‌های علمی آن، آشنایی با روانشناسی یاددهی - یادگیری، آشنایی با روش‌های پژوهش و مدیریت طرح‌های پژوهشی، آشنایی با اصول و مبانی مشاوره فردی، گروهی و سازمانی، آشنایی با آیین‌نامه و قوانین آموزش عالی، آشنایی با اهداف و برنامه‌های راهبردی دانشگاه و دقت در تشخیص انحراف از اهداف و برنامه‌ها، آشنایی با مدیریت ناب، یعنی کاهش اتلاف در امکانات (انسانی، زمان، هزینه‌ها و فضاها) و حداکثر استفاده از امکانات دانشگاه، آشنایی با استانداردهای اخلاق حرفه‌ای، درک دانشگاه به‌عنوان سازمان یادگیرنده و دانش آفرین می‌دانند. راهبرد کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای اروپا، بر صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و نیازهایشان در خصوص درک آموزش پایدار و توانایی آن‌ها برای آموزش دیگران برای تحقق توسعه پایدار جامع، تمرکز می‌کند. اعضای هیأت علمی در آموزش پایدار، به صلاحیت‌های حرفه‌ای ویژه برای توانمند کردن فراگیران برای درک جهان و عمل بر اساس این درک و توجه به پیچیدگی و ارتباطات درونی میان جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی، نیاز دارند. این صلاحیت‌ها اغلب به‌عنوان صلاحیت‌های آموزش پایدار، ارجاع داده می‌شوند (Stephen, 2008) از سوی دیگر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان یکی دیگر از عوامل تعیین‌کننده در ارزیابی برتری آموزشی می‌باشد (Saleem and Qureshi, 2011) بدیهی است که دستاوردهای تحصیلی فراگیران نقش بسیار مهمی در ایجاد بهترین کیفیت فارغ‌التحصیلانی که

سرمایه‌ی ملی و عامل پیشرفت اقتصادی و اجتماعی جامعه هستند ایفا می‌کند (Ali Jusoff, at al, 2009). دستاوردهای تحصیلی دانشجویان به میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی (Williams, 2007)، ارزیابی خود گزارش‌شده‌ی دانشجویان از پیشرفت‌های صورت گرفته (Hardy, 2005)، عملکرد موفقیت‌آمیز تحصیلی آنان در دانشگاه و اعتمادبه‌نفس دانشجویان در کاربرد روش‌ها و داشتن دانش مرتبط به آن (Chen, 2007) اطلاق می‌شود. (Pace and Kuh, 2002) نیز دستاوردهای تحصیلی را شامل دستاورد حرفه‌ای؛ دستاورد رشد فردی؛ دستاورد تحصیلی و دستاورد ذهنی می‌دانند که عوامل بسیاری از قبیل تحصیلات دوره‌های قبلی و میزان موفقیت در آن‌ها، عوامل انگیزشی، عوامل شخصی، روش‌های تدریس و محیط کلاس، عوامل مرتبط با برنامه درسی، مسائل محیط آموزشی و تسلط اعضای هیأت علمی بر موضوع درس و نحوه‌ی ارائه‌ی آن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان و دستاوردهای آنان از تحصیل اثر می‌گذارد (Saleem and Qureshi, 2011) از سوی دیگر آموزش عالی برای برخورداری از کیفیت بهتر، ساختارهای کارآمدتر و قابلیت‌های بیشتر برای گسترش یادگیری، ترویج دانش، توسعه پژوهش، تولید علم و ارتباط مؤثر با جامعه برای بهسازی مداوم فرایند آموزش دانشگاهی، توانمندسازی نیروی انسانی و خودنوسازی (سرکار آرانی، ۱۳۸۸) نیازمند استفاده از قابلیت‌های شایستگی تدریس و صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی می‌باشد. با توجه به تحقیقات صورت گرفته، اعضای هیأت علمی با صلاحیت حرفه‌ای مطلوب مسئول پاسخگویی به میزان دستاوردهای تحصیلی دانشجویان می‌باشند (Darling-Hammond, 2000); (European Commission, 2013)؛ (جعفری و شریفی، ۱۳۹۳) و بستر مناسب برای پیشرفت فراگیران در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی و توانمندسازی آنان را فراهم می‌آورند (Kezar and Kinzie, 2006)

(Schroeder and Kuh, 2003); (Williams, 2007); (Hu and Kuh, 2002); (Filkins and Doyle, 2002); (Koster and Dengerink, 2008) and کیفیت تلاش دانشجویان و بازخورد به آنان بر رشد فردی و کسب دستاوردهای دانشگاهی آنان کمک می‌کند

و این نتایج نشان‌دهنده‌ی تأثیر مثبت این متغیر بر دستاوردهای دانشگاهی می‌باشد

(Pascarella and Terenzini, 1991); (Miller, 2000); (Meyers, 2001); (Pittman, 2003); (Avenida, 2003); (Yeh, 2004) دستاوردهای تحصیلی دانشجویان بیانگر نظام آموزشی کارآمد و موفق است که عوامل و متغیرهای مختلفی با آن رابطه دارند. در این پژوهش میزان صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و همچنین تأثیر آن بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان مورد بررسی قرار خواهد گرفت. از آنجاکه دستاوردهای تحصیلی دانشجویان یکی از شاخصه‌ها و ملاک‌های مهم کارایی نظام آموزشی و تحلیل عوامل مربوط به آن از اساسی‌ترین موضوعات پژوهشی نظام آموزش عالی به شمار می‌آید، لذا در این پژوهش به بررسی و مطالعه متغیرها و عوامل تأثیرگذار در آن پرداخته خواهد شد، عواملی که در کیفیت و کمیت آن اثرات منفی را کنترل و عواملی که موجب افزایش دستاوردهای تحصیلی خواهند شد را تقویت و بهبود خواهد بخشید، اگر متغیر مستقل در حد مطلوب دارای ارزش سعودی باشد به طبع موجب افزایش و بهبود دستاوردهای تحصیلی دانشجویان خواهد شد که این امر ارتقاء دانشگاه و نظام آموزش عالی را به همراه دارد؛ بنابراین دانشگاهی می‌تواند با دانشگاه‌های برتر در جوامع و ملل مختلف وارد عرصه رقابت شود که در زمینه‌های متعدد و متنوع از جمله مدیریت دانشجویان و اعضای هیأت علمی، مدیریت پژوهش‌ها، مدیریت دستاوردهای تحصیلی و ... در سطح قابل ملاحظه‌ای واقع شده باشد.

از آنجایی که میزان صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و تأثیر آن بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان موضوع قابل تأملی می‌باشد پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاوردهای تحصیلی از نظر دانشجویان دانشگاه سمنان طرح‌ریزی و اجرا شده است تا ضمن سنجش میزان صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی، به توصیه‌های کاربردی جهت ارتقاء دستاورد تحصیلی دانشجویان در نظام آموزش عالی بپردازد.

در این راستا اهداف زیر مطرح و پیگیری شده است:

۱. تعیین رابطه صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاوردهای تحصیلی دانشجویان
۲. تعیین اثر صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان

مبانی نظری

(Robert at al, 2009) صلاحیت اعضای هیأت علمی دارای هفت مؤلفه‌ی توسعه فعالیت‌های تیمی، به‌کارگیری قابلیت‌های مثبت خود و دیگران، مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های رهبری، ارتباطات کاری، تشویق و نوآوری تغییر، تصمیم‌گیری می‌باشد. (لبادی، ۱۳۸۶) مهم‌ترین صلاحیت‌های موردنیاز اعضای هیأت علمی را به شرح زیر بیان نموده است: صلاحیت‌های شخصیتی: دارا بودن اعتمادبه‌نفس، انگیزه موفقیت و به‌کارگیری آن در فعالیت‌های دانشگاهی، توان خودارزیابی منصفانه و خودکنترلی، انعطاف‌پذیری و سعه‌صدر، احساس مسئولیت و تعهد حرفه‌ای، تفکر انتقادی، ریسک‌پذیری و جسارت در تصمیم‌گیری، توجه به‌ظاهر شخصی با توجه به‌نظام ارزشی موجود، توان درک امور هنری و آفرینش زیبایی، آموزش مداوم خود، توجه به خلاقیت ابتکار و استقلال شخصی.

صلاحیت‌های اجتماعی و فرهنگی: آشنایی با ارزش‌های اخلاقی- اجتماعی کشور، احترام به تفاوت‌ها و ارزش‌های فرهنگی، درک فرهنگ مشارکت و ایجاد فضایی برای مشارکت اساتید، دانشجویان و کارکنان در اداره دانشگاه، علاقه به امور فرهنگی و شرکت در فعالیت‌های فرهنگی دانشگاه.

صلاحیت‌های جهانی- بین‌المللی و منطقه‌ای: دارا بودن بصیرت درک تحولات جهانی در آموزش عالی، دارا بودن بصیرت تطبیقی در حوزه رشته‌ها، مقاطع و سطوح آموزش عالی، دارا بودن نگرش جهانی در تصمیم‌گیری و انطباق آن با شرایط بومی.

صلاحیت‌های ارتباطی و فناوری: تسلط به یک‌زبان علمی، تسلط بر روش‌های ارتباط نوشتاری، تسلط و مهارت در ارتباط کلامی، مهارت در استفاده از شبکه‌های مجازی، مهارت در کاربرد فناوری‌های نوین ارتباطی در تدریس، مهارت در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات.

صلاحیت‌های اقتصادی: نگرش به دانشگاه به‌عنوان بنگاه علمی- اقتصادی، آشنایی و درک بازار دانش ملی و جهانی، شناسایی منابع مالی جدید برای دانشگاه، آشنایی با فرهنگ کارآفرینی و توان کارآفرینی، جستجوی فرصت‌های اشتغال برای فارغ‌التحصیلان، آشنایی با بازاریابی و توان عرضه یافته‌های پژوهشی در بازار دانش.

صلاحیت‌های حرفه‌ای: دارا بودن نگرش جامع به دانشگاه و رسالت‌های علمی آن، آشنایی با روانشناسی یادگیری و یاددهی، آشنایی با روش‌های پژوهش و مدیریت طرح‌های پژوهشی، آشنایی با اصول و مبانی مشاوره فردی، گروهی و سازمانی، آشنایی با آیین‌نامه و قوانین آموزش عالی، توانمندسازی کارکنان، توجه به آموزش‌های ضمن خدمت اساتید و کارکنان، آشنایی با اهداف و برنامه‌های راهبردی دانشگاه و دقت در تشخیص انحراف از اهداف و برنامه‌ها، آشنایی با مدیریت ناب، یعنی کاهش اتلاف در امکانات (انسانی، زمان، هزینه‌ها و فضاها) و حداکثر استفاده از امکانات دانشگاه، آشنایی با استانداردهای اخلاق حرفه‌ای، درک دانشگاه به‌عنوان سازمان یادگیرنده و دانش‌آفرین.

صلاحیت‌های سیاسی- قانونی: شناخت قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های علمی- فرهنگی کشور، شناخت قوانین حاکم بر دانشگاه و درک محدودیت‌های قانونی، شناخت نهادها و سازمان‌های تأثیرگذار در تصمیم‌های مربوط به آموزش عالی، آشنایی با آینده‌پژوهی و پیشنهاد سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی جدید، تلقی دانشگاه به‌عنوان مکانی برای رشد سیاسی دانشجو.

(Baker, 2004) دانشگاه موفق، مؤسسه‌ای است که به‌طور دائم در حال رشد و شکوفایی توانایی‌ها بوده و به‌نوعی به دنبال تأمین نیازها و انتظارات دانشجویان و افزایش دستاوردهای تحصیلی آن‌ها باشد، محققان معتقدند تأمین رضایت‌مندی دانشجویان از عواملی است که در رشد و ارتقای مراکز آموزشی مؤثر است. با عنایت به این‌که دانشجویان، مشتریان مؤسسات آموزشی بوده، توجه به عقاید و انتظارات آن‌ها و ارائه بازخورد به ایشان می‌تواند به‌عنوان یک ابزار قابل‌قبول در جهت ارزیابی کیفیت مراکز آموزشی در نظر گرفته شود. بررسی دستاوردهای علمی می‌تواند پایه‌ای برای راهنمایی دانشجویان و شاخصی برای بهبود عملکردها بوده و میزان موفقیت دانشگاه را نشان دهد. از سوی دیگر بررسی رضایت دانشجو در افزایش آگاهی از فرایند آموزشی و کیفیت آن مفید بوده و گویای میزان توجه و علاقه دانشجویان به یادگیری و آموزش است.

(Pace and Kvvh, 2002) دستاوردهای تحصیلی دارای چهار مؤلفه دستاوردهای حرفه‌ای (نتایجی که منجر به یادگیری هنر و فن کاربردی گردد)؛ دستاوردهای رشد فردی (نتایجی که منجر به ارتقاء خصوصیات شخصی فرد شود)؛ دستاوردهای تحصیلی (نتایجی که منجر به ارتقاء دانش و معلومات فرد شود) و دستاوردهای ذهنی (نتایجی که منجر به رشد و ارتقاء فکری و عقلانی شود) می‌باشد. دستاوردهای تحصیلی دانشجویان شامل میزان پیشرفت آنان در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی است. (Pace and Kvvh, 2002) این اهداف را به پنج گروه اصلی آموزش عمومی، ادبیات، هنر و علوم اجتماعی، رشد و بهسازی فردی و شایستگی‌های اجتماعی، آموزش علوم و تکنولوژی، کسب مهارت‌های ذهنی و کسب شایستگی‌های حرفه‌ای طبقه‌بندی نمودند. (Biggs and Tang, 2011) در یک دسته‌بندی،

دستاوردهای تحصیلی به سه طبقه دستاوردهای مؤسسه، دستاوردهای رشته و دستاوردهای درس خاص تقسیم می‌شوند، دستاوردهای مؤسسه که شایستگی‌های کلیدی نیز گفته می‌شوند اهداف کلی مراکز آموزشی (توسعه خلاقیت، اخلاق حرفه‌ای، تفکر انتقادی) را شامل می‌شوند، دستاوردهای برنامه در سطح پایین‌تری از کلیت بیان می‌شوند و متمرکز بر شایستگی‌های نهایی حاصل از یک رشته آموزشی (مثلاً رشته تحصیلی علوم آزمایشگاهی در مقطع کارشناسی) هستند، دستاوردهای دوره به‌طور مستقیم به نتایج حاصل از کیفیت تدریس و یادگیری در یک دوره یا یک درس خاص مربوط می‌شوند، دستاوردهای یک درس خاص در سطح خرد بیان می‌شوند و توانمندی‌های مربوط به آن درس را پوشش می‌دهند.

(Astin, 1999) دستاوردهای تحصیلی دانشجویان را می‌توان به چهار حوزه تقسیم کرد: (۱) حوزه روانی-ذهنی: شامل کسب دانش موضوع محور، شامل رضایت از دانشگاه، ارزش‌ها و خود مفهومی (۲) حوزه رفتاری-ذهنی: شامل کسب مدرک و دستاوردهای حرفه‌ای (۳) حوزه روانی-عاطفی: شامل رضایت از دانشگاه، ارزش‌ها و خود مفهومی (۴) حوزه رفتاری-عاطفی: اشاره به رهبری، روابط میان فردی و امور شهروندی دارد (Astin, 1999) همچنین دستاوردهای تحصیلی به دو بعد کلی ذهنی و غیر ذهنی تقسیم می‌شود که بعد ذهنی شامل استفاده از منطق و استدلال است که به‌وسیله عملکرد علمی مانند توانایی تفکر انتقادی، توسعه حرفه‌ای و سطح دستاورد تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود و بعد غیر ذهنی مرتبط با ارزش‌های دانشجو، آرزوها و رفتارهای روزمره می‌باشد (Williams, 2007). بدیهی است که برای کسب این دستاوردها، بایستی به دو عامل مهم ویژگی‌های فردی و تجارب دانشگاهی دانشجویان توجه کرد. منظور از ویژگی‌های فردی جنسیت، رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی است که می‌تواند بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان تأثیر بسزایی داشته باشد. منظور از تجارب دانشگاهی ترکیبی از رویدادها، فعالیت‌ها و روابطی است که در حین حضور در دانشگاه به دست می‌آید و شامل فعالیت‌های مرتبط با برنامه درسی یا فوق برنامه درسی، تعامل و روابط دانشجویان با اساتید، کارکنان و سایر هم‌دانشگاهی‌ها می‌باشد، همچنین فرایند و کیفیت تجربیات دانشجویان در داخل و خارج از کلاس می‌تواند مدنظر قرار گیرد. برای چندین دهه، دانشمندان و مدیران دانشگاهی، تأثیر دانشگاه بر روی دانشجویان و دستاوردهای تحصیلی را مورد بررسی قرار داده‌اند (Pascarella and Terenzini, 1991).

بر اساس مطالعات انجام‌شده بین تجارب دانشگاهی دانشجویان با یادگیری، رشد و دستاوردهای تحصیلی رابطه وجود دارد. همچنین محققان به مدت طولانی تأثیر زیرواحدهای درون دانشگاه‌ها بر دانشجویان را درک کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که آن‌ها اغلب موجب تأثیرات مختلفی بر رشد دانشجویان می‌شوند. از سوی دیگر تمام فعالیت‌هایی که برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران، معلمان، متخصصان آموزش و حتی دانش‌آموزان و دانشجویان در نظام‌های آموزشی انجام می‌دهند، برای رسیدن به اهداف آموزشی از پیش تعیین‌شده می‌باشد تا به‌موجب آن رشد و توسعه محیط زندگی و بالندگی افراد حاصل شود. این اهداف آموزشی شامل آموزش عمومی، ادبیات، هنر و علوم اجتماعی، توسعه شایستگی فردی و اجتماعی، آموزش علم و فن‌آوری، کسب مهارت‌های فکری و کسب شایستگی‌های حرفه‌ای است (kvvh, 1999); (Williams, 2007). (در اصل دستاوردهای تحصیلی طبق گفته‌های Pace and Kvvh, 1988) پیشرفت دانشجویان در جهت تحقق اهداف آموزشی تعریف‌شده است (Clark, 2001) دستاوردها را میزان رشد دانشجویان در سطح دانشگاه می‌داند، وی معتقد است که دستاوردها به‌طور کلی به دودسته دانشی و نگرشی تقسیم می‌گردند، دستاوردهای دانشی شامل افزایش دانش تخصصی در زمینه علوم و واحدهای درسی تخصصی می‌باشد که می‌توان با ارزیابی واحدهای درسی و نمرات حاصل از آن، عنوان کرد. دستاوردهای نگرشی شامل افزایش رشد و بالندگی دانشجویان در زمینه‌های فردی، اجتماعی، اخلاقی، انتقادی می‌باشد.

(Astin, 1993) دستاوردهای دانشجو را به دو بعد کلی ذهنی و غیر ذهنی تقسیم نمود که بعد ذهنی از نظر وی شامل استفاده از منطق و استدلال است که به‌وسیله عملکرد علمی مانند توانایی تفکر انتقادی، توسعه حرفه‌ای و سطح دستاورد تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود و بعد غیر ذهنی مرتبط با ارزش‌های دانشجو، آرزوها و رفتارهای روزمره می‌باشد. متغیرهای مربوط به دستاوردهای تحصیلی دانشجویان در ابتدا از یک بررسی گسترده پیرامون مطالب موجود در زمینه اهداف برای حضور در دانشگاه و نیز آیتم‌های ارزشیابی در آموزش عالی از مرکز مطالعات ارزیابی دانشگاه کالیفرنیا در لس‌آنجلس استخراج گردید (Pace and Kvvh, 1971) بر اساس مطالعات قبلی اذعان کرده که دانشجویان مهم‌ترین دستاوردهایشان از تحصیل را بدین شرح گزارش کرده‌اند: (۱) توسعه مهارت‌های عمومی مربوط به شغل و حرفه: مهارت در ریاضی، صحبت‌های عمومی، مهارت‌های نوشتاری و روش پژوهش، (۲) توسعه استقلال، (۳) توسعه دانش عمومی، (۴) توسعه اعتمادبه‌نفس اجتماعی و (۵) رشد مهارت‌های حل مسائل (Hunter et al, 2007) با پژوهش‌های گسترده به این نتیجه دست یافتند که دستاوردهای تحصیلی شامل این موارد می‌باشد: دستاورد شخصی و حرفه‌ای: مانند دستاوردها در اعتمادبه‌نفس و برقراری روابط دانشگاهی با اعضای هیأت علمی و همسالان، دستاوردهای فکری: شامل کاربرد دانش و مهارت‌های تفکر انتقادی در تحقیق خویش و همچنین بسط

دانش خود و درک ارتباطات در میان علوم مختلف، دستاوردهای جامعه‌پذیری حرفه‌ای: از قبیل تغییرات در نگرش‌ها و رفتارهای دانشجویان که نشان‌دهنده پذیرش هنجارهای حرفه‌ای می‌باشد، دستاوردهای مهارتی مختلف: از جمله مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های فنی و مهارت‌های کار با کامپیوتر و ...، دستاوردهای شفاف‌سازی، ثابت کردن و ویرایش شغل خود، افزایش آمادگی برای فارغ‌التحصیل شدن در یک مقطع و انتقال به مقاطع بالاتر و همچنین ورود به محیط کار.

(Astin, 1984) بر عامل زمان نیز تأکید بسیاری دارد، او معتقد است که یکی از اساسی‌ترین ابعاد مؤثر بر دستاوردهای دانشجوی، مدت‌زمانی است که جهت تحصیل صرف می‌گردد. قطعاً بین دانشجویانی که در مدت کوتاه مشغول به تحصیل‌اند با دانشجویانی که مدت بیشتری تحت تحصیل باشند، نتایج متفاوتی به دست می‌آید. چارچوب مفهومی که آستین برای دستاوردهای دانشجویان از تحصیل ارائه می‌دهد، مدل درون‌داد، محیط، برونداد است. منظور آستین از درون‌داد، ویژگی‌های فردی دانشجویان در بدو ورود به محیط دانشگاه است. منظور از محیط دانشگاه، برنامه‌های دانشگاهی گوناگون، سیاست‌های آموزشی، منابع آموزشی، اساتید، دوستان و همکلاسی‌ها، تعاملات و به‌طور کلی تجاربی است که در فرایند تحصیل کسب می‌نماید و منظور از برونداد، میزان رشد و توسعه همه‌جانبه دانشجوی پس از فارغ‌التحصیلی است که در محیط از خود نشان می‌دهد.

(harpel, 1982) دستاوردها را به ۴ گروه به شرح زیر دسته‌بندی کرده‌اند: دستاوردهای فردی- اجتماعی: اهمیت یادگیری خود راهبر، اهمیت دادن به رشد استقلال، اعتمادبه‌نفس اجتماعی، مشارکت رسمی در فعالیت‌های مختلف و فوق‌برنامه، تجربه‌های خوب اجتماعی، دستاوردهای عقلانی: دارا بودن دانش عمومی کافی، مهارت‌های ریاضی کافی، توسعه مهارت‌های حل مسئله، توسعه مهارت‌های صحبت‌های عمومی، پیشرفت به‌سوی اهداف عقلانی، مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و اخذ بالاترین مدرک برنامه‌ریزی شده، پیشرفت تحصیلی: آموخته‌های فرد متناسب با توان و استعدادهاش بالقوه‌اش باشد یا فاصله‌ای بین توان بالقوه و توان بالفعل دانش آموز نباشد، رضایت تحصیلی: رضایتمندی دانشجویان از میزان بهره‌مندی‌ها و نتایج حاصل از تلاش (Pascarella and Terenzini, 1995) با بسط نظریه آستین، طبقه‌بندی جدیدی از دستاوردهای دانشجویی ارائه دادند و آن را به‌صورت ماتریسی به چهار دسته تقسیم کردن: حوزه روانی ذهنی: این حوزه شامل کسب دانش موضوع محور، کسب توانایی تحصیلی، توسعه توانایی تفکر انتقادی و دستاوردهای تحصیلی می‌شود. حوزه رفتاری- ذهنی: این حوزه شامل کسب مدرک و دستاوردهای حرفه‌ای می‌باشد. حوزه روانی- عاطفی: این حوزه شامل رضایت از دانشگاه، ارزش‌ها و خود مفهومی می‌شود. حوزه رفتاری- عاطفی: این حوزه اشاره به رهبری، روابط میان فردی و امور شهروندی دارد.

(Pascarella and Terenzini, 1991) با پژوهش‌های انجام‌شده به این نتیجه رسیدند که دستاوردهای دانشجویان دارای چهار بعد حرفه‌ای، فردی، آموزشی و عقلانی می‌باشد. دستاوردهای حرفه‌ای: کسب دانش و مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی در زمینه‌های مختلف، کسب دانش و اطلاعات لازم و نیز تجارب علمی در زمینه‌های مختلف عمومی و تخصصی و توانایی استفاده از تکنولوژی‌های روز نظیر کامپیوتر، اینترنت و ...، دستاورد فردی: شامل شناخت توانمندی‌ها و علایق و گرایش‌های خود، احساس استقلال و اعتمادبه‌نفس در محیط اجتماعی، آشنایی با ارزش‌های درونی و استانداردهای اخلاقی، توانایی شناخت نسبت به اطرافیان و افراد اجتماع، مهارت ارتباط و تعامل با افراد اجتماع، احساس تعهد اجتماعی و توان پاسخگویی به مسئولیت‌های اجتماعی خود، دستاورد آموزشی: شامل روحیه مشارکت و کارگروهی، توانایی ایجاد یک چشم‌انداز بین‌المللی به همه فرهنگ‌ها، مهارت نوشتن شفاف و مؤثر مطلب موردنظر خود، آگاهی نسبت به فلسفه‌ها و فرهنگ‌های متفاوت، توانایی سازگاری با تغییرات، توانایی شناخت و ارتباط با فرهنگ‌های مشابه با فرهنگ خود و نیز توانایی ایجاد ارتباط خوب و مناسب فرهنگ‌های متفاوت با فرهنگ خود، دستاورد عقلانی: توانایی حل منطقی مسائل و مهارت‌های تجزیه و تحلیل، توانایی نقد و بررسی پدیده‌های اطراف خود و یا مطالب خوانده‌شده، توانایی تشخیص تشابهات و تفاوت‌های ایده‌های مختلف، توانایی شناخت اصول اعتقادی خود و بسط و گسترش آن، پذیرش دیدگاه‌ها و عقاید مختلف و متمایز.

جدول ۱. خلاصه‌ای از مطالعات پژوهشی (صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی دانشجویان) بین سالهای (۱۹۹۱_۳۰۰۳)

ردیف	پژوهشگران	موضوع پژوهش	نتایج
۱	(lin, 1997)	تجارب دانشگاهی و دستاورد دانشگاهی	نتایج مطالعات نشان داد که تلاش دانشجویان تایوانی در کسب تجارب دانشگاهی به‌طور معناداری با دستاوردهای دانشگاهی مرتبط است و هر چه نمرات مقیاس تجارب دانشگاهی آنان بیشتر باشد، دستاورد دانشگاهی بهتری محقق می‌شود.
۲	(Astin, 1999)	ویژگی‌های فردی اعضای هیأت علمی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان	یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد ویژگی‌های فردی اعضای هیأت علمی تأثیر قوی‌تری بر سطوح دستاوردهای تحصیلی دانشجویان در مقایسه با نوع موسسه دارد.
۳	(kanrad, 2002)	مقیاس‌های کیفیت تلاش و دستاوردهای تحصیلی	نتایج مطالعات وی نشان داد مقیاس‌های کیفیت تلاش (یادگیری دروس، فعالیت‌های کتابخانه‌ای، فناوری اطلاعات) پیش‌بینی کننده‌های مهمی در رابطه با تحقق دستاوردهای تحصیلی هستند
۴	(Pittman, 2003)	محیط دانشگاهی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان	یافته‌ها نشان داد کیفیت تلاش دانشجویان و ادراک آنان از محیط دانشگاهی تأثیر معناداری بر میزان تحقق دستاوردهای آنان دارد، به‌علاوه اغلب اوقات اثر بخشی یک موسسه آموزشی بر اساس پیامدهای آن مانند رضایت دانشجویان، برنامه‌های آنان برای ادامه تحصیل، موفقیت و میزان تحقق دستاوردهایشان سنجیده می‌شود.
۵	(Darling-Hammond, 2000)	تأثیر صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان	با توجه به تحقیقات صورت گرفته، اعضای هیأت علمی باصلاحیت حرفه‌ای مطلوب مسئول پاسخگویی به میزان دستاوردهای تحصیلی دانشجویان می‌باشند و بستر مناسب برای پیشرفت فراگیران در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی و توانمندسازی آنان را فراهم می‌آورند.
۶	(Pascarella and Terenzini, 1991)	اثر بازخورد مناسب بر دستاوردهای دانشگاهی	این تحقیق بیان می‌کند که کیفیت تلاش دانشجویان و بازخورد به آنان بر رشد فردی و کسب دستاوردهای دانشگاهی آنان کمک می‌کند و این نتایج نشان‌دهنده‌ی تأثیر مثبت این متغیر بر دستاوردهای دانشگاهی می‌باشد.
۷	(Saliem and Qureshi, 2011)	آموزش عالی و توسعه قابلیت‌ها	این تحقیق بیان می‌کند که آموزش عالی برای برخورداری از کیفیت بهتر، ساختارهای کارآمدتر و قابلیت‌های بیشتر جهت گسترش یادگیری، ترویج دانش، توسعه پژوهش و ارتباط مؤثر با جامعه به بهسازی مداوم فرایند آموزش دانشگاهی نیازمند می‌باشد.

بنابراین، به‌طور کلی باید گفت که این مقاله سعی دارد به این مسائل بپردازد تا در ارائه برنامه‌های توسعه گردشگری با مشارکت ساکنان محلی تمام این امور در نظر گرفته شود. امیدواریم که تحقیق حاضر گامی مؤثر در مسیر ایجاد اعتماد به مردم و توانایی‌های آن‌ها در سهیم شدن در برنامه‌های توسعه گردشگری نزد برنامه ریزان توسعه در برداشته باشد.

روش‌شناسی

با توجه به این‌که پژوهش حاضر به بررسی رابطه صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی دانشجویان در دانشگاه سمنان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ می‌پردازد، روش پژوهش مورد استفاده از نظر هدف کاربردی و با توجه به نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی می‌باشد.

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه سمنان بود که با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای تعداد ۲۶۰ نفر به‌عنوان گروه نمونه شرکت‌کننده در پژوهش، ابزارهای پژوهش را تکمیل و عودت دادند. به‌منظور سنجش صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی از پرسشنامه استاندارد صلاحیت حرفه‌ای (Robert, 2009) استفاده شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۳۸ گویه و به‌صورت طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) درجه‌بندی شده است. اعتبار این پرسشنامه توسط محقق به روش آلفای کرونباخ (۰/۸۹) محاسبه شده است. دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره کل ۰/۷۷ - ۰/۴۶ در سطح معناداری ۰/۰۰۱ بود.

همچنین به‌منظور سنجش دستاورد تحصیلی دانشجویان از پرسشنامه ۲۰ گویه‌ای دستاوردهای تحصیلی (Pace and Kvvh, 2002) استفاده شده است؛ این پرسشنامه به‌صورت طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) درجه‌بندی شده است. اعتبار ابعاد این پرسشنامه توسط محقق به روش آلفای کرونباخ (۰/۹۰) به‌دست‌آمده است. دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره کل ۰/۸۰ - ۰/۶۶ در سطح معناداری ۰/۰۰۱ بود.

یافته‌های پژوهش

۱. دستاورد تحصیلی دانشجویان چه میزان است؟ به‌منظور پاسخگویی به این پرسش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. جدول ۱ میانگین میزان دستاورد تحصیلی و مقایسه آن با معیار کفایت قابل قبول (Q2) را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که میانگین دستاورد تحصیلی از سطح کفایت قابل قبول (Q2) به‌طور معناداری بالاتر است و بر اساس مقدار (t=۴/۷۱) به‌دست‌آمده در درجه آزادی ۲۵۹ تفاوت معناداری بین میانگین به‌دست‌آمده دستاورد تحصیلی با میانگین معیار در سطح ۰/۰۰۱ وجود دارد.

جدول ۱: مقایسه دستاورد تحصیلی با سطح قابل قبول (Q2)

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	سطح قابل قبول (Q2)	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
دستاورد تحصیلی	۳/۲۰	۰/۷۱	۴	۴/۷۱	۲۵۹	۰/۰۰۰

۲. آیا بین میزان صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد؟ به‌منظور پاسخگویی به این پرسش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است.

بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده از جدول (۲) بین صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با دستاورد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (r = 0.53, p < .01). این یافته بدان معناست که با افزایش صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دستاورد تحصیلی دانشجویان افزایش می‌یابد.

جدول ۲: نتایج ضرایب همبستگی میزان صلاحیت حرفه‌ای با دستاورد تحصیلی

متغیرها	دستاورد تحصیلی
صلاحیت حرفه‌ای	ضریب همبستگی
	سطح معناداری
	۲۶۰

۳. آیا صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی پیش‌بینی کننده دستاورد تحصیلی می‌باشد؟ به منظور پاسخگویی به این پرسش از ضریب رگرسیون خطی استفاده شده است.

با توجه به یافته‌های جدول (۳) ملاحظه می‌گردد، صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی ۱۵٪ از واریانس دستاورد تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که میزان صلاحیت حرفه‌ای با ضریب رگرسیون ۰/۴۶ دارای قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار دستاورد تحصیلی در سطح ۰/۰۰۱ می‌باشد. این یافته بدان معناست که توجه به صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و سرمایه‌گذاری بر روی آن می‌تواند منجر به افزایش دستاورد تحصیلی دانشجویان در دانشگاه سمنان گردد.

جدول ۳: میزان پیش‌بینی صلاحیت حرفه‌ای بر اساس میزان دستاورد تحصیلی

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R ²	F	β	مقدار t	سطح معناداری
صلاحیت حرفه‌ای	دستاورد تحصیلی	۰/۳۹	۰/۱۵	۴۷/۳۹ P<۰/۰۰۱	۰/۴۶	۶/۸۸	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه گیری

در دنیای معاصر، سرمایه‌گذاری بر منابع انسانی فرهیخته، رسالتی ملی و فراملی محسوب می‌گردد. علاوه بر این، تأکید بر توسعه دانش، شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای، آمادگی برای عصر تغییر و کارآفرینی مراکز علمی و پژوهشی، از مؤلفه‌های جوامع بالنده است؛ بنابراین رسالت مراکز آموزش عالی که ناشی از تعامل مدیران، اعضای هیأت علمی و دانشجویان برای تحقق اهداف ویژه و مشترک علمی است، هدایت جریان تغییر، متناسب با انتظارات جدید مخاطبان است. تحولات مذکور موجب شده است مدیریت نظام عالی بیش‌ازپیش به جنبه‌های کارایی و اثربخشی فعالیت‌ها و دستاوردهای خود حساس شوند. اکنون یکی از واقعیت‌های جهان‌شمول این است که افرادی که شایستگی و صلاحیت حرفه‌ای دارند، از توانایی‌ها و مهارت‌های حرفه‌ای و تخصص بیشتری بهره‌مند هستند، برای حل مسائل جاری، انگیزه‌های قوی‌تری دارند، مسئولیت‌های بیشتری را می‌پذیرند و در نهایت موجب افزایش بهره‌وری در سازمان (از جمله آموزش عالی) می‌شوند. در واقع اگر آموزش عالی از وجود انسان‌های خلاق، دانش‌گر، فرصت‌شناس و تبیین‌گر مسائل بی‌بهره باشد، بسیاری از فرصت‌ها را از دست خواهد داد. در این میان آنچه می‌تواند موجب افزایش بهره‌وری آموزش عالی گردد، دستاوردهای تحصیلی مطلوب و به‌روز دانشجویان می‌باشد. دستاوردهای تحصیلی و علمی از یک‌سوی می‌تواند پایه‌ای برای ارتقاء دانشجویان و شاخصی برای بهبود عملکردها بوده و میزان موفقیت آموزش عالی را نشان دهد و از سوی دیگر بررسی رضایت دانشجو در افزایش آگاهی از فرایند آموزشی و کیفیت آن مفید بوده و گویای میزان توجه و علاقه دانشجویان به یادگیری و آموزش باشد. در این مطالعه با توجه به صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی، میزان دستاورد تحصیلی دانشجویان بررسی گردید. یافته‌ی این پژوهش حاکی از آن است صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت علمی پیش‌بینی‌کننده مستقیم و معنادار دستاورد تحصیلی دانشجویان می‌باشد. نتیجه دیگر این پژوهش حاکی از آن است که صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی بر دستاورد-های تحصیلی دانشجویان اثر مستقیم و معناداری دارد که با پژوهش‌های (lafse and tampson, 1995); (qarsoon at al, 1997); (Anderson, 1984); (tanenbam, 2006); (Newcombe, 1993); (hagzobrek, 1993); (کریمی و مختارنیا, ۱۳۸۵); (میررحیمی و حسینی, ۱۳۸۱) همسو بوده است. همچنین با نتایج پژوهش (لبادی, ۱۳۸۶; جهانیان, ۱۳۸۷) هم‌راستا می‌باشد. توضیح اینکه صلاحیت‌های حرفه‌ای موردنیاز اعضای هیأت علمی شامل ارزیابی دانشجویان در ایجاد اهداف متقابل برای دانشجویان در زمینه‌های دانش، مهارت و نگرش؛ ایجاد فرصت‌هایی جهت پیشرفت فراگیرندگان در دستیابی به اهداف؛ ایجاد بازخوردهایی خاص که نشان‌دهنده‌ی کمیت و کیفیت تلاش یادگیرنده در ارتباط با اهداف وی می‌باشد؛ دادن بازخورد سازنده به دانشجویان؛ تعیین دامنه‌ای از خود به‌سازاری؛ ایجاد منابع جذاب برای بهبود بخشی؛ تشویق دانشجویان در به چالش کشیدن فرضیه‌های خود و دیگران و عمل نمودن به‌عنوان یک الگو می‌باشد که این امر اثر مستقیم و معناداری بر دستاوردهای تحصیلی دانشجویان ایفا می‌کند. این بدان معناست که اعضای هیأت علمی، اساتید و سایر افرادی که در محیط دانشگاهی فعالیت می‌کنند علاوه بر صلاحیت‌های فنی، باید دارای صلاحیت‌ها و ویژگی‌های شناختی، عاطفی و ارزش‌های اخلاقی مطلوب در نظام دانشگاهی باشند که یکی از صلاحیت‌های مهم اعضای هیأت علمی تسلط بر مهارت‌ها است. اعضای هیأت علمی باید در جریان جدیدترین یافته‌ها در زمینه کار خود باشند. علاوه بر آگاهی از اطلاعات علمی و تخصصی، بعد دیگر کار اعضای هیأت علمی چگونگی به‌کارگیری آموخته‌ها در نظام آموزشی است. آگاهی از فرایندهای شناختی، نیازها و انگیزه‌ها و علائق فراگیران نیز از ضروری‌ترین وظایف آنان است. اعضای هیأت علمی باید به دانشجویان فرصت دهد تا دانش خود را بسازند و تحقق چنین امری مستلزم استفاده از روش‌های فعال تدریس، تدارک موقعیت‌های مسئله محور و مشارکت دادن فراگیران در فرایند یادگیری است. برنامه‌های درسی باید به شکلی ارائه شوند که بین مفاهیم مورد تدریس و دنیای واقعی دانشجویان پیوند برقرار نمایند و ارکان و اهداف یادگیری-یاددهی درصدد رشد و بالندگی دستاوردهای تحصیلی آنان باشد. ذکر این نکته لازم است که با توجه به اینکه صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی به مسائل و رفتار اخلاقی یک نظام حرفه‌ای می‌پردازد و آموزش عالی نیز نظامی حرفه‌ای است که مجموعه‌ای از رفتارهای انسانی شاغلان آن در شکل‌دهی فضای اخلاقی و حرفه‌ای آن نقش دارند از آنجایی که پایداری اعضای هیأت علمی به اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای و رعایت اخلاق آموزش تضمین‌کننده کیفیت تدریس و تسهیل‌کننده فرآیند یاددهی-یادگیری، دستاورد تحصیلی در دانشگاه‌ها می‌باشد و همچنین موجب افزایش تعهد پاسخگویی نسبت به نیازهای دانشجویان می‌شود از اهمیت قابل توجهی برخوردار است.

پیشنهادها پژوهش: با توجه به اهمیت صلاحیت‌های حرفه‌ای در نظام آموزش عالی، پیشنهاد می‌گردد، معیارهای صلاحیت برای استخدام کلیه افرادی که به‌نوعی با دانشگاه و نظام آموزش عالی در ارتباط هستند موردتوجه قرار گیرد و افرادی را که از نظر دانش، نگرش و مهارت در راستای اهداف دانشگاه هستند یا حداقل این قابلیت و زمینه در آن‌ها مشاهده می‌شود گزینش شوند.

با توجه به اهمیت صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها بر اساس اهدافشان و با توجه به شرایط و امکانات موجود، آئین‌نامه‌ای مخصوص که در آن، معیارهای عملکرد، شرح شغل و وظایف، مهارت‌های اساتید و اعضای هیأت علمی مشخص شده تهیه و تدوین نماید و در آن به‌تمامی موارد مذکور با توجه به شاخص بودن آن درصد و امتیاز تعلق گیرد.

با توجه به اهمیت مسئله صلاحیت اعضای هیأت علمی در آموزش عالی پیشنهاد می‌شود یک واحد مستقل با عنوان مرکز سنجش صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و اساتید دانشگاه‌ها که با برگزاری آزمون جامع طبق آئین‌نامه به‌طور سالانه، درجه و میزان صلاحیت‌های موردنیاز رتبه‌بندی و مشخص گردد و همچنین در اجرای نظام ترفیع و ارتقای مدیران آموزش عالی، اعضای هیأت علمی و اساتید به صلاحیت‌های احرازشده توسط آن‌ها توجه کافی گردد.

تدوین و طراحی برنامه‌هایی باهدف ایجاد نظام دانشگاهی پویا، کارآمد و پاسخگو از طریق آموزش و ارتقاء صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی، اساتید و مدیران دانشگاهی به‌صورت دوره‌های آموزشی، ایجاد فرصت‌های مطالعاتی، شرکت در همایش‌ها، ویدئوکنفرانس‌ها، جلسات هم‌اندیشی، دعوت از مهمان جهت کسب تجارب و تبادل و توسعه مدیریت و رهبری آموزش عالی، توسعه دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی.

دادن استقلال و آزادی عمل بیشتر به دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و اعضای هیأت علمی تا مدیران آموزش عالی بتوانند با رویکردهای شهودی و خلاق به حل مسائل دانشگاه بپردازند و شوراهای دانشگاه، دانشکده و گروه‌های آموزشی بازوی توانمند مدیران برای اجرای تصمیمات ابتکاری باشند.

با توجه به اهمیت مشارکت و تعلق سازمانی پیشنهاد می‌شود اعضای هیأت علمی با انجام فعالیت‌هایی مانند طرح پژوهشی به‌صورت گروهی به گسترش تعامل و همکاری‌های علمی و پژوهشی بین دانشگاه‌ها در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی بپردازند.

همچنین ایجاد شرایط مساعد جهت کسب دستاوردهای تحصیلی بهینه توسط دانشجویان فراهم گردد که این کار را می‌توان از طریق افزایش ارتباط دانشجویان با اساتید، افزایش انگیزه جهت تلاش بیشتر دانشجویان در رابطه با اهداف دانشگاه، ایجاد فرصتی برای یادگیری‌های فعال و کسب تجارب دانشگاهی دانشجویان و ... حاصل می‌گردد.

به پژوهشگران حوزه مدیریت منابع انسانی پیشنهاد می‌شود با هم‌فکری متخصصان نظام آموزش عالی، برای شناسایی سایر مؤلفه‌های مربوط به صلاحیت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی اقدام نمایند

پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران امر آموزش و پرورش با ایجاد تغییراتی در روش‌های تدریس اساتید، کمیت و کیفیت آموزش را به سمت افزایش پیشرفت دستاورد تحصیلی و ارتقاء مهارت‌ها سوق دهند و از این روش به‌عنوان روش فعال تدریس استفاده کنند.

بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده در این مطالعه پیشنهاد می‌شود تا پژوهش‌گران در مطالعات آتی بر روی سایر جوامع مطالعه حاضر را تکرار نمایند تا شواهدی از گسترش دستاوردهای علمی دانشجویان در کشور فراهم آید.

انجام تحقیقاتی جهت دست یافتن به مدل صلاحیت‌های کانونی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و همچنین انجام تحقیقاتی جهت نیازسنجی‌های آموزشی موردنیاز برای اعضای هیأت علمی جهت ارتقاء دانشگاهی

منابع فارسی

- بازرگان، عباس؛ فتح‌آبادی، جلیل و عین‌اللهی، بهرام (۱۳۸۰). رویکرد مناسب ارزیابی درونی برای ارتقای مستمر کیفیت گروه‌های آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی، *مجله روانشناسی و علوم تربیتی*، ۵(۲)، ۱-۲۶.
- حسینی، میر قاسم و نصر، احمدرضا (۱۳۹۱). اعتبارسنجی آموزش عالی در هزاره سوم با محوریت برنامه درسی، *مجله آموزش عالی*، ۵(۱۷)، ۱۳-۴۷.
- جعفری، سکینه و عبدشرفی، فاطمه (۱۳۹۳). روابط ساختاری شایستگی‌های تدریس ادراک‌شده اعضای هیأت علمی و دستاوردهای تحصیلی دانشجویان علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز، *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱(۶۶)، ۴۷-۶۶.
- سرکار آرانی، محمدرضا (۱۳۸۸). *اصلاحات آموزشی و مدرن‌سازی*، تهران: نشر روز نگار.
- جهانپان، رمضان (۱۳۸۹). *صلاحیت‌های موردنیاز مدیران آموزشی*. تحقیقات مدیریت آموزشی، ۱۲۱، ۳-۱۴۱.
- لبادی، زهرا (۱۳۸۶). *بررسی صلاحیت‌های مدیران آموزش عالی با عنایت به شاخص‌های بین‌المللی و ارائه چارچوب مناسب*، پایان‌نامه دکتری، تهران: واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی.
- یمینی دوزی سرخابی، محمد (۱۳۸۷). *بررسی عوامل موثر بر تجارب پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید بهشتی*، *مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی*، ۱۰۰، ۸۴-۱۰۰.

منابع لاتین

- Ali, N. Jusoff, K. Ali, S. Mokhtar, N. & Salamat, A. (2009). The factors influencing students' performance at University Teknologi MARA Kedah, Malaysia, *Management Science and Engineering*, 3(4), 81-90.
- Astin, A. W. (1999). Student involvement: a developmental theory for higher education, *Journal of College Student Development*, 40(5), 518-529.
- Avendano, J. (2003). Student involvement: assessing student satisfaction, gains, and quality of effort, [Dissertation]. Illinois: University of Illinois State, School of education.
- Baker, J. Lynch, K. Cantillon, S. and Walsh, J. (2004) *Equality: From Theory to Action*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Biggs, J. B, Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university*, McGraw Hill: Open University Press; 2011.
- Chen, J. (2007). How the academic support of parents, teachers and peers contribute to a student's achievement (The Case of Hong Kong), New York: The Edwin Mellen Press.
- Clarke, D. L. P. (2001). Quality of effort and perceptions of the college environment: an examination of sociodemographic and academic variables for ethnic minority students [dissertation], New Jersey: University of New Jersey State, School of education.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement, *Education Policy*, (8)1, 1-44.
- Endo, J. & Harpel, R. (1982). The effect of student-faculty interaction on students' educational outcomes. *Research in Higher Education*, 16 (2): 115-138.
- European Commission (2013). Supporting the teaching professions for better learning outcomes, Strasbourg, 20.11.2012. More Information Can Be Found At. Findlow, S. (2012). Higher education. change and professional-academic identity in newly 'academic' disciplines: the case of nurse education. *High Education*, 63, 117-133.

- Filkins, J. W. & Doyle, S. K. (2002). First generation and low income students: using the nsse data to study effective educational practices and students self-reported gains, Paper Presented at the Annual Forum of the Association for Institutional Research, Toronto, 1-39.
- Hardy, L. S. (2005). Linear relationship between campus environment, involvement and educational outcomes at tribally controlled community college [dissertation], Memphis, Tennessee: University of Memphis, College of education.
- Hunter, J. A. Figueredo, A. J. Becker, J. V. & Malamuth, N. (2007). Non-sexual delinquency in juvenile sexual offenders: the mediating and moderating influences of emotional empathy. *Journal of Family*, 22: 43-54.
- Hu, S. & Kuh, G. D. (2002). Being (Dis) engaged in educationally purposeful activities: the influences of student and institutional characteristics, *Research in Higher Education*, 43(5), 521-555.
- Karemera, D. (2003). The effects of academic environment and background characteristics on students' satisfaction and performance, The Case of South Carolina State University's School of Business, *College Student Journal*, 37(2), 298- 11.
- Kezar, A. & Kinzie, J. (2006). Examining the ways institutions can create student engagement: the role of mission, *Journal of College Student Development*, 47(2), 149-172.
- Kogan, S. (2004). Cooperative learning kogan publishers, Doctoral Dissertation, University of Illinois state, School of Education.
- Konrad, C. (2002). The relationship of nursing student quality of effort, satisfaction, and self- reported perceptions of learning gains in associate degree nursing programs in specialized colleges [dissertation], Illinois: University of Illinois State, Department of educational administration and foundations.
- Koster, B. & Dengerink, J. J. (2008). Professional standards for teacher educators: how to deal with complexity, ownership and function. Experiences from the Netherlands, *European Journal of Teacher Education*, (31)2, 135-149.
- Mersha, Y. Bishaw, A. & Tegegne, F. (2013). Factors affecting female students' academic achievement at bahir Dar University, *Journal of International Cooperation in Education*, 15(3), 135 – 148.
- Meyers, R. L. (2001). Persistence of technical degree seekers, Unpublished doctoral dissertation, University of Memphis, School of Education.
- Miller, E. V. (2008). Perceived relation of adult community college students between quality of effort and outcome gains: adult students at one community college, Doctoral dissertation, University of Missouri-Columbia, School of Education.
- Pace, R. & Kuh, G. (2002). College student experiences questionnaire; India University; Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (1991). How college affects students, San Francisco: Jossey- Bass.
- Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (1991). How college affects students, San Francisco: Jossey- Bass.
- Pittman, C. J. (2003). A study of the relationship between college student experiences and achievement, Doctoral dissertation, College of William and Mary in Virginia, Department of Educational Administration and Higher Education. Abstract Available at: <http://Proquest.Umi.com>. 16/9/2010.
- Robert, G. Bing-you, M. D. Rorie L. E. E. Robert, L. Kalli, V. & Janet, P. (2009). Commentary: principle-based teaching competencies, *Journal of Graduate Medical Education*, 101-103.
- Roelofs, E. & Sanders, P. (2007). Beoordeling van docentcompetenties, *Wolters-Noordhoff*, 277-299.
- Robert, G. Bing-you, M. D. Rorie L. E. E. Robert, L. Kalli, V. & Janet, P. (2009). Commentary: principle-based teaching competencies, *Journal of Graduate Medical Education*, 101-103.

Romer, D. (1993). Do students go to class? Should they? *Journal of Economic Perspectives*, (7)3, 167-74.

Sugumar, V. (2009). Competency mapping of teachers in tertiary education: ANNA university.

Saleem, M. A. & Qureshi, M. I. (2011). Credentials and examination of the factors affecting the students' academic achievement in higher education (a case study of universities in public and private sector at d.i.khan), *Gomal University Journal of Research*, 27(2), 74- 80.

Stephen, S. S. (2008). *Curriculum theory. Conflicting Vision and Enduring Concerns*. SAGE Publications, 2008 - Education - 237 pages.

Schneider, M. (2002). Do school facilities affect academic outcomes? National clearinghouse for educational facilities, Retrieved from www.Edfacilities.Org on Aug 20, 2008.

Von Rhöneck, Christoph, Grob, Karl, Schnaitmann, Gerhard, W. & Volker, B. (1998). Learning in basic Electricity: How do Motivation, Cognitive and Classroom Climate Factors Influence Achievement in Physics? *International Journal of Science Education*, 20(5), 551-565.

Williams, J. M. (2007). College student experiences questionnaire research program, 47th Annual Forum of the Association for Institutional Research.

Yeh, H. (2004). College Student Experiences Among Asian International Graduates Students at the University of Denver. Doctoral Dissertation. *University of Denver, College of Education*

Zhao C. M. Kuh, G. D. & Carini R. M. (2005). A comparison of international student and American student Engagement in effective educational practices, *The Journal of Higher Education*, (76)2, 209-231.